

*Л.М. Соловейова – ст. викладач кафедри юридичних дисциплін
Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ,
голова правління Сумської обласної громадської організації “Правова допомога”*

УДОСКОНАЛЕННЯ ВМІНЬ І НАВИЧОК ПРАКТИЧНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПРАВНИКІВ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН

Однією із вагомих проблем у сфері юридичної освіти є проблема практичної фахової підготовки вітчизняних правників. Фахівців такого класу, які будуть мати бажання і зможуть якісно надавати правову допомогу громадянам та захищати їх права та свободи.

Дуже часто навчання, пронизане умоглядним змістом, формує лише абстрактне уявлення фахівця про майбутню роботу. Тому найчастіше випускники навчальних закладів на практиці змушені буквально перенавчатися, адаптуючись до умов праці [1, с. 1].

У теперішній час дедалі більше українських юристів виявляють бажання здобути диплом магістра одного із західних університетів. Попри те, що гостра критика на адресу української юридичної освіти лунає практично звідусіль, таке категоричне ставлення, на нашу думку, є невиправданим, адже для юристів, які планують практикувати в Україні, національна система освіти продовжує відігравати важливу роль [2, с. 1].

Для того, щоб українські юристи залишалися в Україні, отримували повну вищу освіту та працювали на благо нашої держави, потрібно так організувати їх навчання у ВНЗ, щоб вони мали можливість отримати всі необхідні та можливі знання та навички, що нададуть їм шанс бути конкурентноздатними на ринку праці.

Ідея розвитку юридичної клінічної освіти в останній час знаходить широку підтримку як у середовищі студентів-правників та викладачів юридичних факультетів, так і серед населення України, а також у керівництва вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за напрямом “Право” та в органах державної влади та управління.

Юридична клініка – це формування, яке створюється для навчальної, правозахисної і правопросвітницької діяльності та функціонує на базі вищого навчального закладу.

Метою створення юридичної клініки є забезпечення практичної підготовки студентів юридичних вищих навчальних закладів і факультетів до професійної діяльності, сприяння розумінню ними соціальної ваги юридичної професії та вирішенню соціальних проблем, всебічне сприяння розвитку юридичної освіти в Україні та надання найменш забезпеченим верствам населення безоплатної юридичної допомоги.

Теоретичну основу юридичної клінічної освіти складають роботи відомих українських, російських, зарубіжних вчених: А.І. Кузьминського, М.В. Дулеби, А.О. Галая, М. Гур-Арі, В.А. Елова, М. Кіпніс, Л. Уортема,

М.В. Удода, К. Клайн, М. Рахмана, В.В. Самолюка, В.В. Стадника, Л.І. Суровської, Дж.А.Тенфорда та інших.

Важко переоцінити роль студентів-клініцистів саме в захисті прав і свобод громадян. Працюючи в юридичній клініці вищого навчального закладу, студенти надають реальну допомогу малозабезпеченим верствам населення, а фактично не тільки їм, а й всім громадянам, які звертаються за нею. Крім того студенти мають можливість працювати в проектах, які підтримують міжнародні фонди та інші урядові та громадські організації.

Так, студенти юридичної клініки “Правова допомога” Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ протягом декількох років (2006-2007 рр.) працювали у проекті “Удосконалення комплексу правових заходів, спрямованих на ресоціалізацію осіб, засуджених до обмеження або позбавлення волі” за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні”, в ході якого проводились семінари для співробітників установ виконання покарань у Сумській області. Крім того, в установах виконання покарань Сумської області були організовані консультативні приймальні, проводилось консультування засуджених з питань, що стосуються різних галузей права, проводилося двостороннє листування засуджених з фахівцями-консультантами. У 2008-2009 р. р. за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні студенти-клініцисти працювали в проекті “Гуманізація системи виконання покарань шляхом введення інституту пробації на прикладі Сумської області”, що був спрямований на впровадження елементів пробації в аспекті реформування кримінально-виконавчої системи України відповідно до принципу верховенства права. Проект передбачав проведення заходів для працівників Управління Державного департаменту з питань виконання покарань в Сумській області та роботу з засудженими.

Діяльність студентів, що поєднує в собі теоретичну і практичну роботу, дає позитивні результати і допомагає їм в подальшій юридичній практиці.

Сучасний стан та розвиток вищої юридичної освіти в Україні свідчить про те, що здобуття студентами-правниками фахової підготовки такого рівня, який би відповідав вимогам розбудови демократичної і правової європейської держави, а також вимогам Болонського процесу, не можливий без удосконалення методів підготовки, серед яких все більше перевага надається інноваційним методикам, однією з яких, на нашу думку, є саме юридична клінічна освіта.

Література

1. Єлов, В. А. Юридична клініка [Текст] : [навчальний посібник] / В. А. Єлов, С. І. Молібог, Д. Г. Павленко. – Київ : Школяр, 2004. – 315 с.
2. Лефтерова, С. Використання інтерактивних методів під час навчання фахівців юристів у системі вищої школи [Електронний ресурс] / С. Лефтерова. – Режим доступу : <http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID =13953> – Загол. з екрану. Мова укр.

Соловійова, Л.М. Удосконалення вмінь і навичок практичної юридичної діяльності студентів-правників щодо захисту прав і свобод громадян [Текст] / Л.М. Соловійова // Права людини в умовах сучасного державотворення: теоретичні і практичні аспекти: збірник тез доповідей за матеріалами ІV Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (11-12 грудня 2009 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2009. - С. 266-268.